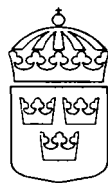

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU18

Vissa för den grundläggande
högskoleutbildningen gemensamma
frågor och anslag

1989/90
UbU18

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnitt Högskoleutbildning (s. 31—53) och i inledningen till avsnitt D. Grundläggande högskoleutbildning m.m. (s. 191—200) samt vissa förslag rörande budgetåren 1991/92 och 1992/93 under punkterna D 5—D 10, förslag under punkterna D 1. Universitets- och högskoleämbetet, D 2. Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna, D 3. Vissa tandvårdskostnader och D 4. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. samt slutligen förslag under avsnittet I. Lokalförsörjning m.m. och punkten I 1. Utrustingsnämnden för universitet och högskolor jämte motioner.

Punkten I 2. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. behandlar utskottet tillsammans med proposition 1989/90:90 i betänkandet 1989/90:UbU25.

Propositionen

1. Allmänna frågor

Regeringen har under avsnitt D. Grundläggande högskoleutbildning m.m. (s. 191—200, 214—293)

dels föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om överföringar mellan anslag för högskolan i enlighet med vad som har förordats,

10. 13. 16. 20. 23. resp. 26. att riksdagen godkänner de riktlinjer för resurser och dimensionering avseende budgetåren 1991/92 och 1992/93 som angetts i propositionen,

dels

2. berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen har anförts om utvecklingen av högskoleutbildningen under budgetperioden 1990/91—1992/93.

2. Universitets- och högskoleämbetet

1989/90:UbU18

Regeringen har under punkt D 1 (s. 202—204) föreslagit

3. att riksdagen till Universitets- och högskoleämbetet för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 114 139 000 kr.

3. Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna

Regeringen har under punkt D 2 (s. 204—207) föreslagit

4. att riksdagen till Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 760 445 000 kr.

4. Vissa tandvårdskostnader

Regeringen har under punkt D 3 (s. 208) föreslagit

5. att riksdagen till Vissa tandvårdskostnader för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 59 441 000 kr.

5. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.

Regeringen har under punkt D 4 (s. 209—213) föreslagit

6. att riksdagen till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 117 060 000 kr.

6. Lokalförsörjning m.m.

Regeringen har under avsnitt I. Lokalförsörjning m.m. (s. 479—480)

1. berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen anförts om lokalförsörjningen m.m. för högre utbildning och forskning.

7. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Regeringen har under punkt I 1 (s. 481—482) föreslagit

3. att riksdagen till Utrustningsnämnden för universitet och högskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 13 100 000 kr.

Motionerna

1989/90:Ub337 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om aktiva idrottares möjlighet till studier.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr526.

1989/90:Ub501 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen av lokala studiecentra,

2. att riksdagen hos regeringen begär att lokala studiecentra skall anses som särskild inrättning för service enligt högskoleförordningen,

3. att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring av högskoleförordningen att det klargörs att högskola kan förlägga linjeutbildningar även till andra orter än högskolans huvudsakliga lokaliseringssort.

1989/90:Ub512 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhet i utbildningen (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A802.

1989/90:Ub514 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att en högskola skall uppföras i Kiruna med den inriktning som i motionen anförts.

1989/90:Ub517 av Birger Andersson och Larz Johansson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en uppdelning av högskolan Eskilstuna—Västerås i två separata högskoleenheter,

2. att, samtidigt med riksdagsbeslutet, om bifall ges till yrkande 1, riksdagen hos regeringen begär att en interimstyrelse tillsätts för resp. ny högskoleenhet med uppgift att inleda uppbyggnaden av resp. högskoleenhet.

1989/90:Ub534 av Björn Samuelson m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekonomisk kompensation för studeranderepresentanter.

1989/90:Ub535 av Ingbritt Irhammar och Karl Erik Olsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utbildningen vid lanthushållsskolor skall ge meritpoäng.

1989/90:Ub541 av Marianne Jönsson och Agne Hansson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvis fördelning av utbildningsresurserna till Kalmar län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökad resurstilldelning till högskolan i Kalmar.

1989/90:Ub550 av Gunilla Andersson och Lisbeth Staaf-Igelström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för att få fler manliga förskollärare.

1989/90:Ub577 av Bo Hammar m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskoleutbildning på Södertörn.

1989/90:Ub584 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en tillbyggnad av högskolebyggnaden i Karlstad.

1989/90:Ub605 av Bo Forslund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av centrala antagningen för statliga högskolor till Sundsvall.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av självständiga universitet och högskolor,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för att höja högskolans kvalitet och anpassa dimensioneringen till framtida behov,

4. att riksdagen avslår regeringens förslag att avgiftsbelägga ansökningar till högre utbildning,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förändrade regler för behörighet och urval i enlighet med vad som i motionen anförts,

6. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av utbildningen inom det förutvarande filosofiska fakultetsområdet i enlighet med vad som i motionen anförts,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningens kvalitet vid de nya högskolorna,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nytt styr- och anslagssystem för högskoleområdet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anpassning av den högre utbildningen för att ta bort hinder för internationellt utbyte,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenskt deltagande i ERASMUS och COMETT.

1989/90:Ub618 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beslut rörande högskoleutbildning på Södertörn.

1989/90:Ub630 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning och forskning vid högskolan i Karlstad (delvis).

1989/90:Ub643 av Ingela Mårtensson och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Göteborgs universitet får äga sina egna lokaler.

1989/90:Ub661 av Rune Rydén och tredje vice talman Bertil Fiskesjö (m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillbyggnad av genetiska institutionen vid Lunds universitet.

1989/90:Ub668 av Oskar Lindkvist och Erkki Tammenoksa (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökat stöd för konstfackskolans internationaliseringsarbete.

1989/90:Ub669 av Margitta Edgren m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär försök i enlighet med vad i motionen anförts om förändrade antagningsregler på vårdutbildningarna där hänsyn tas till de sökandes lämplighet för uppgiften,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till hur tillgången på tvåspråkig personal skall kunna förbättras.

1989/90:Ub671 av Ulla Tillander m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studerandeutbyte mellan internationella ekonomlinjen bl.a. i Lund och utländska universitet och högskolor.

1989/90:Ub673 av Ingela Mårtensson och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om djurhuset vid Sahlgrenska sjukhuset.

1989/90:Ub677 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en fortsatt utbyggnad av högskolan i Eskilstuna—Västerås.

1989/90:Ub715 av Rune Rydén m.fl. (m, fp, c, mp) vari yrkas att riksdagen under anslaget D 4 till UHÄ:s disposition för budgetåret 1990/91 anslår ett belopp om 33 683 000 kr.

1989/90:Ub721 av Kent Carlsson och Anneli Hulthén (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avgiftssystem för ansökningar till högskola och universitet.

1989/90:Ub723 av Ulla Orring (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en byggnadsplan för kommande investeringar inom universitetsområdet i Umeå som skall upprättas av byggnadsstyrelsen.

1989/90:Ub724 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förbud mot avgiftsbeläggning av högskoleansökningar,

2. att riksdagen till Universitets- och högskoleämbetet, D 1, för budgetåret 1990/91 anslår 10 000 000 kr., utöver vad regeringen har föreslagit, till studievägledning,

3. att riksdagen till Universitets- och högskoleämbetet, D 1, anslår 8 000 000 kr., utöver vad regeringen har föreslagit, till försöksverksamhet med vetenskaplig grundkurs,

4. att riksdagen till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m., D 4, för budgetåret 1990/91 anslår 2 000 000 kr., utöver vad regeringen har föreslagit, till en fond för översättning,

5. att riksdagen till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m., D 4, för budgetåret 1990/91 anslår 1 000 000 kr., utöver vad regeringen har föreslagit, till en internationell konferens.

1989/90:Ub725 av Jan Hyttring och Kjell Ericsson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en hög prioritering för om- och utbyggda lokaler vid högskolan i Karlstad.

1989/90:Ub726 av Martin Olsson och Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av den centrala antagningen till den statliga högskolan med CSN och lokalisering av verksamheten till Sundsvall.

1989/90:Ub729 av Elisabeth Fleetwood (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av 500 årsstudieplatser från Stockholms universitet till Södertörn.

1989/90:Ub732 av Birger Hagård m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samfinansierade utbildningar,
2. att riksdagen hos regeringen begär en redovisning av formerna för uppdragsutbildning inom den högre utbildningen,
3. att riksdagen hos regeringen begär att i den ovan nämnda utredningen skyndsamt redovisas hur den "samfinansierade" utbildningen bedrivs.

1989/90:Ub745 av Erkki Tammenoksa m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behörighet för högskolestudier.

1989/90:Ub758 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om högskolans dimensionering och lokalisering dels för budgetåren 1991/92 och 1992/93, dels för perioden fram till år 2000 enligt de riktlinjer som anges i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande högskolans roll inom fort- och vidareutbildning,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande nya högskolor,
4. att riksdagen hos regeringen begär en snabb översyn av linjesystemet enligt de riktlinjer som anges i motionen,
5. att riksdagen till D 4. Vissa särskilda utgifter m.m. inom högskolan anvisar ytterligare 3 000 000 kr. att användas för internationaliseringsarbete inom högskolan,
6. att riksdagen avvisar förslaget om avgiftsbeläggning av ansökan till högskolan,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande organisationen av ett råd för grundutbildningsfrågor,
8. att riksdagen till ett nytt anslag betecknat Råd för grundutbildningsfrågor anvisar 5 800 000 kr. att avräknas mot anslaget D 4.

1989/90:Ub759 av Rolf Kenneryd och Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Hallands läns utbildningsbehov (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A462.

1989/90:Ub803 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om nytt anslags- och styrsystem för högskolan i enlighet med de riktlinjer som anförts i motionen,

2. att riksdagen under anslaget D 1. Universitets- och högskoleämbetet, anvisar 5 720 000 kr. mindre än vad regeringen föreslagit för budgetåret 1990/91,

3. att riksdagen beslutar att avslå förslaget om ett grundutbildningsråd,

4. att riksdagen under anslaget D 4. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m., anvisar 5 800 000 kr. mindre än vad regeringen föreslagit för budgetåret 1990/91,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundutbildningars kvalitet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avgifter på ansökningar till högskolan,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förändrade tillträdesregler i högskolan med ledning av vad i motionen anförts.

1989/90:Ub813 av Ingela Mårtensson (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om filosofi som förberedande kurs på högskolan.

1989/90:Ub818 av Rune Rydén m.fl. (m, fp, c, mp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förkunskapskrav i språk för vissa högskoleutbildningar.

1989/90:Ub821 av Pär Granstedt och Karin Söder (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en fortsatt omfördelning av högskoleutbildning till den södra länsdelen med sikte på att skapa ett "Södertörns universitet".

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A460.

1989/90:Ub824 av Karl Erik Olsson och Pär Granstedt (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att i olika utbildningssammanhang föra in undervisning i etiska frågeställningar (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:K257.

1989/90:Ub825 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

36. att riksdagen beslutar att under anslaget Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. minska anslaget för administrativt utvecklingsarbete samt för utveckling av datorsystem för den centrala antagningen med 12 milj.kr.,

37. att riksdagen beslutar att under anslaget Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för internationalisering anvisa ett i förhållande till regeringens förslag fördubblat anslag av 10 milj.kr.,

38. att riksdagen till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 115 060 000 kr.

1989/90:Ub826 av Gunilla André och Karin Starrin (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om linjeval och utveckling av de mindre högskolorna.

1989/90:Ub827 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska hänsyn vid utbyggnad av universitets- och högskoleutbildning i Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A297.

Utskottet

Allmänna frågor

Den grundläggande högskoleutbildningens dimensionering

Utbildningen inom högskolan skall planeras med hänsyn till samhällets behov av utbildade och individens önskan att förkovra sig. Denna dubbla inriktning har varit vägledande för planeringen av antalet nybörjarplatser i högskolan och vid ställningstaganden till den årliga *dimensioneringen av högskoleutbildningen*. Från och med budgetåret 1990/91 sker en övergång till treåriga planeringsperioder också för den grundläggande högskoleutbildningen. Detta ställer ökade krav på långsiktiga beslut när det gäller högskolans dimensionering.

Bl.a. av denna anledning fick universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) i maj 1988 regeringens uppdrag att utreda behovet av högskoleutbildade och rekryteringen till högskolan fram till år 2000. I oktober 1989 överlämnade UHÄ sin slutrapport.

I rapporten föreslås att regering och riksdag fastställer följande riktpunkter:

Antalet nybörjarplatser på utbildningslinjer bör under perioden fram till år 2000 öka med ca 8 000 (utöver den ökning som följer av reformen av ingenjörsutbildningen).

Antalet årsstudieplatser på fristående kurser bör under perioden fram till år 2000 öka med ca 10 000.

Det innebär en ökning av antalet nybörjarplatser på linjer från drygt 39 000 platser till ca 47 000 platser och av antalet årsstudieplatser på fristående kurser (inklusive lokala och individuella linjer) från drygt 40 000 platser till ca 50 000 platser.

Regeringen tar i årets budgetproposition ingen ställning till de långsiktiga förslagen i UHÄ:s rapport. Något ytterligare utredningsmaterial bedöms för närvarande inte vara erforderligt.

I två motioner efterlyses ställningstaganden till en mer långsiktig dimensionering.

I motion 1989/90:Ub617 (m) yrkande 3 konstateras att efterfrågan på högskoleutbildning väntas öka i framtiden. UHÄ har redovisat behovet av högskoleutbildade och rekryteringen till högskolan fram till år 2000 och dragit slutsatsen att dimensioneringen måste öka redan på 1990-ta-

let. Eftersom högskoleutbildningen är en av de viktigaste frågorna inför framtiden måste ställning snarast tas till en nödvändig utbyggnad såväl i kvalitativt som i kvantitativt hänseende.

Även i motion 1989/90:Ub758(c) yrkande 1 tas som utgångspunkt den analys av dimensioneringsbehoven som UHÄ redovisat. Vidare anför att Sverige riskerar att få en sjunkande andel högskoleutbildade bland de yrkesverksamma i framtiden. Redan nu är andelen högskoleutbildade i Sverige förhållandevis låg jämfört med många andra länder på jämförbar utvecklingsnivå. En kraftig utbyggnad av den högre utbildningen i landet måste därför komma till stånd. I motionen föreslås därför att riksdagen nu lägger fast budget och dimensioneringstal för budgetåret 1990/91, att UHÄ:s rapport om dimensionering remitteras till högskolor, arbetsmarknadens parter, branschorganisationer m.fl. och att regeringen i 1991 års budgetproposition lägger fram förslag till dimensionering för budgetåren 1991/92 och 1992/93, bl.a. utifrån den nämnda remissbehandlingen.

Utskottet vill med anledning av propositionen och motionerna anför följande.

Utskottet delar uppfattningen att dimensioneringen av den grundläggande högskoleutbildningen är av stor betydelse för den framtida utvecklingen såväl när det gäller att förse arbetsmarknaden med välutbildad personal som för den enskilde individens kunskapsbehov. De behov av ett ökat antal utbildningstillfällen inom högskolan som UHÄ pekat på vill utskottet inte ifrågasätta. Utskottet har å andra sidan förståelse för uppfattningen att högskoleutbildningens behov av resurser måste vägas mot andra angelägna samhällsbehov. Utskottet utgår från att det material som nu finns om dimensioneringsbehoven fram till år 2000 analyseras och bearbetas så att nödvändiga förändringar i grundutbildningens dimensionering kan göras i så god tid som möjligt. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 3 och 1989/90:Ub758 yrkande 1.

I propositionen anför föredragande statsrådet att högskoleutbildningens dimensionering nära hör samman med kapacitetsutnyttjandet i utbildningen. Olika åtgärder som kan förbättra kapacitetsutnyttjandet måste övervägas. En sådan åtgärd anses vara att avgiftsbelägga ansökningarna för nybörjare i högskolan. Det anmäls i budgetpropositionen, att UHÄ avses få i uppdrag att lämna förslag till ett system för att lägga *avgift på ansökningar* från de nybörjare som söker plats i högskolan genom den centrala antagningen. Syftet med avgiftsbeläggningen är att förbättra utnyttjandet av nybörjarplatserna.

I fem motionsyrkanden redovisas tveksamhet till avgiftsbeläggning. I motionerna 1989/90:Ub617 (m) yrkande 4, 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 1, 1989/90:Ub758 (c) yrkande 6 och 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 6 markeras ett klart avståndstagande från en sådan avgiftsbeläggning. Något uppdrag till UHÄ att utarbeta förslag i detta hänseende bör enligt motionärerna inte ges. I motion 1989/90:Ub721 (s) anför att en minskning av antalet ansökningar till högskolan visserligen kan åstadkommas genom en avgiftsbeläggning, men att en sådan åtgärd också

kan leda till att den sociala snedrekryteringen till högskolan ökar. Detta bör, enligt motionärerna, riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Enligt utskottets mening finns det all anledning att genom olika åtgärder försöka förbättra kapacitetsutnyttjandet i den grundläggande högskoleutbildningen. Detta gäller såväl åtgärder för att fylla tillgängligt antal nybörjarplatser som att förbättra genomströmningen i flertalet utbildningar.

Utskottet konstaterar vidare att något förslag om avgiftsbeläggning på ansökningar till högskoleutbildning inte har förelagts riksdagen. Det är däremot regeringen obetaget att begära förslag från underställd myndighet för sitt eget beredningsarbete. Utskottet delar emellertid i sak den tveksamhet som förts fram i motionerna. Andra åtgärder för att förbättra kapacitetsutnyttjandet i högskoleutbildningen bör prövas. Utskottet utgår från att regeringen noga överväger frågan på nytt mot bakgrund av vad utskottet har anfört. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet nu motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 4, 1989/90:Ub721, 1989/90:Ub724 yrkande 1, 1989/90:Ub758 yrkande 6 och 1989/90:Ub803 yrkande 6.

Grundutbildningens struktur och villkor

I motionerna 1989/90:Ub617 (m) yrkande 6, 1989/90:Ub758 (c) yrkande 4 och 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 5 efterlyses en uppluckring av *linjesystemet*. Detta kan bl.a. åstadkommas genom förbättrade möjligheter till fördjupade ämnesstudier, ökat utbud av fristående kurser inom det f.d. filosofiska området samt större frihet för de studerande att välja mellan olika utbildningsalternativ. Härigenom skulle också kvaliteten i högskoleutbildningen komma att stärkas. Frågan om en gemensam *vetenskaplig grundkurs* tas upp i motion 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 3. I motionen begärs att riksdagen under anslaget D 1. Universitets- och högskoleämbetet anvisar 8 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit för att en försöksverksamhet med vetenskaplig grundkurs skall kunna komma till stånd vid fem högskoleenheter. *Innehållet i enskilda utbildningar* tas upp i två motioner. En förberedande kurs i filosofi som introduktion till högskolestudier förelås i motion 1989/90:Ub813 (fp) yrkande 2. I motion 1989/90:Ub824 (c) delvis begärs att undervisning i etiska frågeställningar förs in i olika utbildningssammanhang.

Utskottet vill inledningsvis erinra om de bestämmelser om examensbenämningen "filosofie kandidatexamen" som infördes år 1986. Dessa bestämmelser innebär goda möjligheter för de studerande som önskar läsa fristående kurser att dels fördjupa sina ämnesstudier, dels relativt fritt kombinera ämnen inom det f.d. filosofiska fakultetsområdet. Vidare är numera utbildningsplanernas uppläggning för det stora flertalet utbildningslinjer en angelägenhet för den lokala högskoleenheten. Det är således i hög grad de enskilda högskoleenheternas ansvar att enskilt eller samlat överväga vilka förändringar som lämpligen bör göras för att det skall tillgodose sådana önskemål som framförs i de aktuella

motionerna. Några ytterligare överväganden eller ställningstaganden i detta avseende bedömer utskottet inte nu vara nödvändiga. Det bör således ankomma på UHÄ och de lokala högskoleenheterna att verka för att studier på fristående kurser blir ett attraktivt och kvalitativt väl motiverat alternativ till linjestudier. Med det anförda avstyrks motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 6, 1989/90:Ub758 yrkande 4 och 1989/90:Ub803 yrkande 5.

Frågan om vetenskaplig grundkurs övervägs för närvarande av den kommitté som antagit namnet högskoleutredningen (Dir. 1989:7). Motion 1989/90:Ub724 yrkande 3 avstyrks därför.

Vad slutligen gäller innehållet i enskilda utbildningar är det, som utskottet tidigare anför, en angelägenhet för de lokala högskoleenheterna. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub813 yrkande 2 och 1989/90:Ub824 delvis.

Ett råd för grundutbildningsfrågor

I budgetpropositionen (s. 43) föreslås att ett speciellt *råd för grundutbildningsfrågor* skapas inom UHÄ. Under en försöksperiod av tre år skall rådet ha möjlighet att anslå medel till projekt för utveckling av den grundläggande utbildningen. Rådet skall därmed kunna medverka till att skapa debatt och uppmärksamhet kring utbildningsinsatser av nydanande och principiellt intresse. För budgetåret 1990/91 föreslås rådet disponera 5 800 000 kr.

Två motioner behandlar förslaget om ett råd för grundutbildningsfrågor. I motion 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 3 avvisas förslaget och i motion 1989/90:Ub758 (c) yrkande 7 anför att rådet, i förhållande till UHÄ, måste ges en fristående ställning.

Utskottet anser det viktigt att kvalitetsfrågorna i den grundläggande högskoleutbildningen ägnas ökad uppmärksamhet. Utskottet har inget att invända mot att ett särskilt råd inrättas vid UHÄ och att rådet för en försöksperiod av tre år får disponera särskilda medel för att stimulera den grundläggande utbildningen. Med det anförda avstyrks motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 7 och 1989/90:Ub803 yrkande 3.

Grundutbildningens finansiering

I motionerna 1989/90:Ub617 (m) yrkandena 1 och 9 och 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 1 begärs förslag till ett nytt *styr- och anslagssystem*.

Under föregående riksmöte ställde sig riksdagen bakom proposition 1988/89:65 om formerna för högskolepolitiken (bet. UbU9, rskr. 148). Varje statlig högskoleenhet skall fr.o.m. budgetåret 1993/94 tilldelas ett samlat anslag för grundläggande högskoleutbildning samt ett anslag för lokalkostnader. Vidare skall de enheter som har fakultetsorganisation erhålla ett anslag för forskning och forskarutbildning. Regeringens förslag innebar bl.a. att ett nytt budgettänkande skall införas inom högskolan när det gäller såväl den grundläggande högskoleutbildningen som forskning och forskarutbildning. I propositionen framhölls att det nya budgettänkandet bl.a. innebär en övergång till en fördjupad

verksamhetsprövning vart tredje år, treårsbudget, och införande av en ny typ av anslag, s.k. ramanslag, som medger en friare disposition av anslagsmedlen över mer än ett budgetår. För högskolans del skall övergången till det nya budgetsystemet ske budgetåret 1993/94 för att möjliggöra en samtidig riksdagsbehandling av dels den grundläggande högskoleutbildningen, dels forskning och forskarutbildning. Efter att ha inhämtat underlag från de lokala enheterna skall UHÄ avge en fördjupad anslagsframställning för sitt ansvarsområde första gången den 1 september 1992. Innebörden av den nyss nämnda propositionen var också att det treåriga perspektivet skulle tillämpas för den grundläggande högskoleutbildningen redan fr.o.m. budgetåret 1990/91.

Enligt utskottets mening bör 1989 års riksdagsbeslut om styr- och anslagssystemet i högskolan ligga fast, varför motionerna 1989/90: Ub617 yrkandena 1 och 9 samt 1989/90:Ub803 yrkande 1 avstyrks.

Förslagen i årets budgetproposition, som innebär att förändringar i resurser och dimensionering preciseras för budgetåret 1990/91 och att vissa riktlinjer anges för de två därpå följande budgetåren, skall således ses mot bakgrund av att ett nytt anslagssystem kommer att införas i högskolan fr.o.m. budgetåret 1993/94.

Framför allt för de lokala högskoleenheterna hade det, enligt utskottets bedömning, varit önskvärt att *resurser och dimensionering för budgetåren 1991/92 och 1992/93* varit mer konkret redovisade. Under vissa anslag är det exempelvis inte möjligt att överblicka vilka konsekvenser förslagen får för enskilda högskoleenheter. Övergången till ett treårigt budgetsystem för den grundläggande högskoleutbildningen är självfallet förenat med vissa svårigheter. Det bör dock vara möjligt att i nästa års budgetproposition göra erforderliga preciseringar. Såvitt utskottet kan bedöma bör detta kunna ske utan att ytterligare underlag begärs av högskoleenheterna. Uppdrag som regeringen givit eller ger UHÄ skall naturligtvis redovisas på föreskrivet sätt.

Utskottet vill i detta sammanhang ännu en gång erinra om riksdagens beslut om en *öppen redovisning av pris- och löneomräkningen* för högskolans samtliga anslagsposter. Regeringens budgetförslag måste innehålla en redovisning av dels beräknad pris- och löneomräkning för det första året i treårsperioden, dels förslag till resursförändringar för verksamhet för resp. budgetår i perioden. Denna redovisning skall göras för varje anslagspost.

Syftet med den *treårsbudget* som skall läggas fast för nästa period, dvs. 1993/94—1995/96, måste vara att förändringar i resurstilldelning och dimensionering kan utläsas av de enskilda högskoleenheterna för vart och ett av de tre budgetåren. Av särskild vikt är att förändringar när det gäller de allmänna utbildningslinjerna klart kan överblickas.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts är utskottet inte berett att i detalj ta ställning till förslagen i årets budgetproposition beträffande den grundläggande högskoleutbildningen i vad avser budgetåren 1991/92 och 1992/93. Vissa ställningstaganden kommer utskottet dock när det gäller resurser och dimensionering att redovisa under resp. anslag. Att utskottet inte gör en total bedömning för treårsperioden

beror, som nämnts, på att de ekonomiska konsekvenserna för perioden inte är belysta i alla avseenden. Utskottet vill heller inte utesluta att förändringar i dimensioneringen under de två sista åren i treårsperioden utöver vad regeringen föreslagit kan bli nödvändiga.

Framför allt när det gäller anslagsberäkningar förutsätter utskottet att regeringen i nästa års budgetproposition återkommer med sådana preciseringar m.m. som utskottet i det föregående efterlyst. Vad utskottet anför om utvecklingen av högskoleutbildningen i vad gäller resurser och dimensionering m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen begär liksom tidigare år riksdagens bemyndigande för att få göra *överföringar mellan anslag* för högskolan.

Utskottet, som utgår från att dessa överföringar begränsas till sådana justeringar regeringen normalt vidtar, tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet för budgetåret 1990/91.

Grundutbildningens lokalisering

I motion 1989/90:Ub501 (c) yrkande 3 begärs att en ändring görs i högskoleförordningen så att det klargörs att även linjeutbildning kan förläggas till andra orter än högskoleorten. Rådande tveksamhet om *lokalisering av grundläggande utbildning* måste elimineras.

Utskottet vill erinra om att ansvaret för utbildningsplanering i regionalt hänseende förändrades i och med regionstyrelsernas avskaffande. Samordningsfrågor mellan olika högskoleenheter och mellan den statliga och kommunala högskoleutbildningen skall lösas av högskoleenheterna själva eller genom UHÄ:s medverkan.

Att riksdagen fattar beslut om förläggning av allmänna utbildningslinjer till högskoleenheter innebär enligt utskottet att riksdagen anger vilken högskoleenhet som är ansvarig för utbildningen i fråga, men att det är högskoleenheten själv som, utifrån de bedömningar enheten gör, avgör till vilken ort eller vilka orter utbildningen skall lokaliseras.

När det gäller lokaliseringen av lokala och individuella linjer och fristående kurser är det självfallet högskolestyrelsen som helt avgör frågan om utbildningens lokalisering.

Det finns alltså numera möjligheter för högskoleenheterna att i betydande utsträckning fatta beslut om utbildningens lokalisering. Detta kan exempelvis ske genom att del av en allmän utbildningslinje lokaliseras till en annan ort än högskoleorten. Det är även möjligt för en högskolestyrelse att, med beaktande av rekryteringsunderlag och olika orters behov, låta en utbildning eller del av en utbildning cirkulera mellan flera orter. Kraven på att det finns lärare, lokaler och utrustning för utbildningen i fråga måste emellertid alltid vara uppfyllda. Lokalisering av högskoleutbildning är i mycket också en ekonomisk fråga för den utbildningsansvariga högskoleenheten. Varje högskolestyrelse får anses vara den instans, som är bäst skickad att väga relevanta ekonomiska, pedagogiska och rekryteringsmässiga synpunkter mot varandra i det enskilda fallet. Regeringens förslag och riksdagens

gens beslut bör således i normalfallet avse en viss bestämd högskoleenhet och endast undantagsvis den ort, till vilken allmän utbildningslinje eller del av linje skall förläggas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det av nuvarande bestämmelser i högskoleförordningen inte klart framgår vilka befogenheter en högskolestyrelse har då det gäller att förlägga utbildningar på allmänna linjer till annan ort än högskoleorten. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ub501 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lokalisering av allmänna utbildningslinjer.

I årets budgetproposition tar föredragande statsrådet upp frågan om *utbyggd högskoleutbildning i södra delen av Stockholms län*. Inledningsvis konstateras att slutligt ställningstagande till lokalisering av lärarutbildningen i Stockholmsregionen först kan tas efter ytterligare analys av olika frågor. Detta bör emellertid enligt statsrådet inte vara något hinder för att utbildningsinsatserna i övrigt förstärks på Södertörn med huvudsaklig koncentration till Haninge. Utbildningsverksamhet som i dag finns vid universitetet i Stockholm och tekniska högskolan (KTH) bör enligt honom kunna förläggas till de södra länsdelarna. En rikt-punkt för den fortsatta planeringen bör enligt statsrådet vara att universitetets utbildning på Södertörn, inklusive de delar som KTH kan komma att medverka i, inom ramen för nu tillgängliga resurser, senast budgetåret 1992/93 bör omfatta ca 500 årsstudieplatser.

I ett antal motioner berörs högskoleutbildningen i den södra delen av Stockholms län.

En positiv inställning till en utbyggnad av högskoleutbildningen på Södertörn redovisas i motionerna 1989/90:Ub821 (c) yrkande 2 och 1989/90:Ub827 (fp) yrkande 2. Ett genomförande av förslaget utan några resurstillskott skulle enligt motion 1989/90:Ub577 (vpk) få mycket allvarliga konsekvenser för utbildningens kvalitet såväl vid universitetet som i de södra länsdelarna. I motionerna 1989/90:Ub618 (m) yrkande 2 och 1989/90:Ub729 (m) anförs att en lokalisering av utbildning till Södertörn är en angelägenhet för de berörda högskoleenheterna och att det inte ankommer på riksdagen att besluta i denna fråga.

Riksdagens beslut om förläggning av grundläggande högskoleutbildning innebär, som utskottet tidigare konstaterat, att riksdagen anger vilken högskoleenhet som har ansvaret för utbildningen i fråga, men att högskoleenheten i sin tur kan avgöra vart utbildningen skall förläggas. Beslut om dimensionering innebär att riksdagen för linje eller grupper av linjer anger riktvärden för hur många studerande som kan antas till utbildningen. När det gäller fristående kurser anges för varje högskoleenhet endast det totala antalet årsstudieplatser för vilket resurser anvisats.

Mot bakgrund av vad utskottet i det föregående anfört om lokalisering av utbildning finner utskottet att riksdagen inte bör fatta något beslut om omfattningen av sådan högskoleutbildning som universitetet i Stockholm och KTH kan förlägga till de södra länsdelarna. Det bör

ankomma på de berörda högskoleenheterna att själva pröva vilken högskoleutbildning som kan förläggas till Södertörn. Med detta uttalande är yrkandena i motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 2 och 1989/90:Ub729 tillgodosedda. Motionerna 1989/90:Ub577, 1989/90:Ub821 yrkande 2 och 1989/90:Ub827 yrkande 2 avstyrks.

Förslag om *inrättande av nya högskoleenheter* tas upp i fyra motionsyrkanden.

I motion 1989/90:Ub514 (c) begärs att en högskola med inriktning mot rymd-, data- och informationsteknologi inrättas i Kiruna. I motion 1989/90:Ub517 (c) yrkande 1 föreslås att högskolan i Eskilstuna—Västerås delas upp i två separata högskoleenheter. I samma motion (yrkande 2) begärs, under förutsättning att högskoleenheten delas upp, att en interimsstyrelse tillsätts på resp. ort. I motion 1989/90:Ub758 (c) yrkande 3 betonas nödvändigheten av att lokalisera högskoleutbildning till ytterligare orter. Högskolan i Eskilstuna—Västerås bör delas i två enheter. Högskoleutbildningen i södra delen av Stockholms län bör bli en självständig enhet. Därutöver bör högskoleenheter inrättas i Kiruna och Skellefteå.

Utskottet hänvisar till behandlingen av motsvarande yrkanden vid förra riksmötet (bet. 1988/89:UbU18, rskr. 194). Riksdagen slog då fast att några ytterligare högskoleenheter inte skall inrättas. Motionerna 1989/90:Ub514, 1989/90:Ub517 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:Ub758 yrkande 3 avslås sålunda. Utskottet erinrar om att det den 1 juli 1990 kommer att finnas 36 statliga högskoleenheter. Härtill kommer ett trettioatal landstingskommunala enheter.

Utbildningsutbudet vid de mindre högskolorna berörs i några motioner.

I motion 1989/90:Ub617 (m) yrkande 8 framhålls att det är viktigt att värna om kvaliteten vid de mindre enheterna. De måste ha en realistisk ambitionsnivå och ett begränsat utbildningsutbud. De måste vidare, enligt motionärerna, profilera sig så att lokala behov och förutsättningar kan tas till vara och utvecklas.

I motion 1989/90:Ub541 (c) yrkandena 1 och 2 efterlyses ökade resurser till utbildningen i Kalmar län, och i motion 1989/90:Ub759 (c) delvis anförts att utbildningsbehoven i Halland inte är tillgodosedda. En fortsatt utbyggnad av verksamheten vid högskolan i Eskilstuna—Västerås begärs i motion 1989/90:Ub677 (s).

Utskottet anser att riksdagen inte skall göra något av de uttalanden som begärs och föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub541 yrkandena 1 och 2, 1989/90:Ub617 yrkande 8, 1989/90:Ub677 samt 1989/90:Ub759 delvis.

Fortbildning och vidareutbildning m.m.

I motion 1989/90:Ub758 (c) yrkande 2 uppmärksammas de ökade behoven av *fortbildning och vidareutbildning*. I den diskussion som nu förs om högskolans framtida dimensionering anses det nödvändigt att beakta även dessa behov.

Enligt utskottets uppfattning kommer behoven av fortbildning och vidareutbildning i allt större omfattning att behöva vägas mot behoven av ungdomsutbildning. Det ankommer på de lokala högskoleenheterna att göra sådana avvägningar och att också fortlöpande förändra utbildningsutbudet så att det svarar mot olika studerandegrupperns behov. Fortbildning eller vidareutbildning kan efterfrågas av flera skäl. Det kan vara fråga om grundläggande färdigheter i basämnen. Det kan också gälla utbildning för att ta del av nya rön inom ett visst verksamhetsområde. Utskottet anser det inte nödvändigt att riksdagen gör något uttalande om vikten av att särskilt beakta behoven vad gäller fortbildning och vidareutbildning. Med det anförda avstyrks motion 1989/90:Ub758 yrkande 2.

Högskolans fortbildning och vidareutbildning kan organiseras på flera sätt. Förutom den reguljära utbildningen på framför allt fristående kurser förekommer också *uppdrafsutbildning*.

I motion 1989/90:Ub732 (m) berörs olika möjligheter att finansiera uppdrafsutbildningen. Motionärerna efterlyser en redovisning av formerna för uppdrafsutbildning mot bakgrund av att reguljär högskoleutbildning och uppdrafsutbildning samfinansierats.

Utskottet vill erinra om de särskilda bestämmelser (SFS 1985:1037) som gäller för uppdrafsutbildning och av vilka det bl.a. framgår att uppdrafsutbildning inte får motsvara allmän utbildningslinje och att principen om fullständig kostnadstäckning skall gälla. Det ankommer slutligen på de lokala högskoleorganen att se till att uppdrafsverksamheten inte inkräktar på högskolans reguljära utbildningsverksamhet. Med det anförda anser utskottet att yrkandena i motionen är tillgodosedda, varför motion 1989/90:Ub732 avstyrks.

I motion 1989/90:Ub501 (c) yrkandena 1 och 2 redovisas positiva erfarenheter från de *lokala studiecentra* som knutits till universitetet i Umeå och som syftar till att göra utbildningen mer tillgänglig för yrkesverksamma. I motionen begärs att det skall vara möjligt att göra dessa centra till särskilda inrättningar för service i högskolan.

Utskottet konstaterar att denna möjlighet redan finns enligt bestämmelserna i 16 kap. högskoleförordningen, varför motion 1989/90:Ub501 yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Jämställdhet

Enligt motion 1989/90:Ub826 (c) yrkande 2 kan en utveckling vid de mindre högskolorna, som innebär bredare linjeval och fler ämnen, gynna kvinnorna. I motion 1989/90:Ub550 (s) efterlyses kraftfullare åtgärder för att rekrytera manliga studerande till förskollärarytbildningen. I motion 1989/90:Ub512 (fp) delvis anförts att jämställdhetsfrågorna måste beaktas i all utbildning.

Utskottet behandlade innevarande riksmöte (bet. 1989/90:UbU6) frågor om jämställdhet såväl när det gäller ungdomsskolan som högsko-

lan. Utskottet anser inte några uttalanden därutöver nödvändiga. Motionerna 1989/90:Ub512 delvis, 1989/90:Ub550 och 1989/90:Ub826 yrkande 2 avstyrks.

1989/90:UbU18

Vissa antagningsfrågor m.m.

Bestämmelser om *antagning* återfinns i högskoleförordningens 5 kap. Tillträde till grundläggande högskoleutbildning. Genom riksdagens beslut kommer nya tillträdesregler att gälla fr.o.m. antagningen till hösten 1991.

Två motioner tar upp generella aspekter på tillträdesreglerna. I motion 1989/90:Ub617 (m) yrkande 5 anförs att tillträdesreglerna i största möjliga mån måste beakta de sökandes faktiska kunskaper. Behörighetsreglerna skall garantera att de som antas också har tillräckliga förkunskaper för att klara av de tilltänkta studierna. I motion 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 7 framhålls att i ett antal avseenden är reglerna för antagning till högskolan betingade av vilket betygssystem som tillämpas inom skolan. I den översyn som nu görs av betygssystemet måste detta beaktas. I båda motionerna förespråkas att den allmänna behörigheten skärps till genomgången treårig gymnasieutbildning.

Antagningsfrågor av mer speciell karaktär tas upp i ytterligare ett antal motioner.

I motion 1989/90:Ub745 (s) begärs att dispens skall kunna ges från kraven på förkunskaper i engelska. Skärpta kunskaper i engelska och franska eller tyska förordas i motion 1989/90:Ub818 (m, fp, c, mp) yrkande 5 när det gäller tillträde till vissa utbildningar inom högskolan. Motionärerna anser att detta är önskvärt i fråga om bl.a. sökande till civilingenjörslinjer, ekonomlinjen och läkarlinjen. I motion 1989/90:Ub669 (fp) yrkande 1 efterlyses förändrade antagningsregler för vårdutbildningarna. Större hänsyn bör tas till de sökandes lämplighet för den framtida yrkesrollen. Det är angeläget, sägs det slutligen i motion 1989/90:Ub535 (c) yrkande 1, att det rekryteras studerande med både teoretiska och praktiska kunskaper i kostfrågor till vårdutbildningar och förskollärarytbildningen. Extra meritpoäng för konsumentekonomisk utbildning vid lanthushållsskolor skulle härvid öka intresset för sådan utbildning.

Utskottet finner inte nu anledning att föreslå några förändringar av de tillträdesregler som skall tillämpas inom högskolan fr.o.m. läsåret 1991/92. De nya reglerna bör i större utsträckning än i dag göra det möjligt att ta hänsyn till de studerandes individuella förutsättningar, något som efterlysts i flera motioner. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745, 1989/90:Ub803 yrkande 7 och 1989/90:Ub818 yrkande 5.

I ett motionsyrkande, nämligen 1989/90:Ub669 (fp) yrkande 7, berörs *tvåspråkig personal* med högskoleutbildning. Förslag till hur tillgången på sådan personal skall kunna förbättras efterlyses.

Utskottet noterar att en rad åtgärder vidtagits för att öka tillgången till tvåspråkig personal inom skilda samhällssektorer. Exempelvis kan

tvåspråkighet användas för att motivera förtur vid antagning till vissa utbildningslinjer. Några ytterligare åtgärder bedömer inte utskottet nödvändiga, varför motion 1989/90:Ub669 yrkande 7 avstyrks.

Övriga högskolefrågor

Enligt motion 1989/90:Ub337 (c) yrkande 1 är det angeläget att *underlätta för aktiva idrottsutövare att bedriva studier* på såväl gymnasie- som högskolenivå.

Utskottet erinrar om att sådana åtgärder som efterlyses i motionen kan vidtas av de enskilda utbildningsanordnarna, varför motionen avstyrks.

I motion 1989/90:Ub534 (vpk) begärs att *ekonomisk kompensation* skall utgå till de *studeranderepresentanter* som ingår i beslutande organ på olika nivåer i högskoleorganisationen.

Utskottet noterar att UHÄ utfärdat bestämmelser som innebär att studeranderepresentanter i högskolestyrelse numera har rätt att uppbjära arvode. Vidare finns möjlighet för den lokala högskolestyrelsen att besluta om att arvode också skall utgå till studeranderepresentanter i andra organ. Med det anförda avstyrks motionen.

2. Universitets- och högskoleämbetet

I budgetpropositionen beräknas *anslaget* till universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) till 114 139 000 kr., varav 68 737 000 kr. till anslagsposten Förvaltningskostnader och 10 469 000 kr. till anslagsposten Drift, underhåll och utveckling av datasystem för central antagning av studerande.

Två motionsyrkanden gäller anslaget till UHÄ. I motion 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 2 begärs att riksdagen för budgetåret 1990/91 skall anvisa 5 720 000 kr. mindre än vad regeringen föreslagit. Av detta belopp avser 2 milj.kr. minskade förvaltningskostnader och resterande belopp medel för datasystem för den centrala antagningen. I den andra motionen, 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 2, begärs att riksdagen skall anvisa 10 milj.kr. ytterligare för förstärkt studievägledning inom högskolan.

Utskottet vill inledningsvis påpeka att de medel under anslaget, som avser UHÄ:s förvaltningskostnader, har minskats med 2% i förhållande till innevarande år, vilket motsvarar 1 298 000 kr. Utskottet finner det inte rimligt att minska förvaltningskostnaderna ytterligare med tanke på de arbetsuppgifter som ålagts UHÄ, inte minst när det gäller tillsyn, utvärdering och uppföljning samt utvärdering av utländska examina. Vad gäller medel för drift, underhåll och utveckling av datasystem för central antagning av studerande konstaterar utskottet att dessa kostnader är direkt relaterade till antalet sökande till de utbildningar inom högskolan som har central antagning.

När det gäller förslaget om ytterligare resurser för studievägledning för att nå ut till nya grupper av studerande kan utskottet konstatera dels att något sådant förslag inte framlagts i UHÄ:s anslagsframställning

för den grundläggande högskoleutbildningen avseende den aktuella treårsperioden, dels att eventuella medel till sådan verksamhet borde tilldelas högskoleenheterna direkt och inte den centrala myndigheten.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub724 yrkande 2 och 1989/90:Ub803 yrkande 2 samt tillstyrker regeringens förslag att riksdagen till Universitets- och högskoleämbetet för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 114 139 000 kr.

Två motioner gäller *omlokalisering av den centrala antagningsverksamheten vid UHÄ* till Sundsvall, nämligen motionerna 1989/90:Ub605 (s) och 1989/90:Ub726 (c). Motionärerna hänvisar till utredningsförslag att samlokalisera den centrala antagningen med centrala studiestödsnämnden (CSN), som påvisat stora administrativa och ADB-tekniska samordningsvinster.

Enligt vad utskottet inhämtat har Sundsvalls kommun i skrivelse till regeringen återigen aktualiserat frågan om lokalisering av centrala antagningen till Sundsvall. Ärendet har av regeringen (utbildningsdepartementet) remitterats till UHÄ för yttrande. I UHÄ:s yttrande som avlämnades i december 1989 framhålls antagningsverksamhetens allt starkare behov av samverkan med övriga UHÄ och högskolan i stort, vilket bl.a. avspeglar sig i UHÄ:s nya organisation och i de nya tillträdesregler som träder i kraft inför antagningen till höstterminen 1991. Slutligen framhålls i yttrandet att stora vinster kan uppnås både ekonomiskt och servicemässigt gentemot de studerande genom samverkan mellan UHÄ och CSN. En sådan samverkan, som för övrigt redan diskuteras mellan myndigheterna, kräver dock inte samlokalisering. Frågan bereds för närvarande i utbildningsdepartementet, och utskottet finner ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande av den karaktär som motionärerna efterlyser. Riksdagen bör således avslå motionerna 1989/90:Ub605 och 1989/90:Ub726.

3. Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna

Utskottet konstaterar inledningsvis att det inte heller i årets budgetproposition är möjligt att för varje högskoleenhet utläsa hur stor del av de beräknade lokalkostnadsökningarna som beror på utökade eller upprustade lokaler resp. hur stor del som beror på hyreshöjningar för befintliga lokaler (jfr UbU 1984/85:35 s. 3, UbU 1987/88:21 s. 4 och 1988/89:UbU18 s. 19). I propositionen redovisas dock att byggnadsstyrelsen, som utarbetar underlag för UHÄ:s anslagsframställning, beräknat att av den totala kostnadsökningen om drygt 172 milj.kr. är ca 105 milj.kr., eller drygt 60%, att hänföra till prisomräkning och marknadsanpassning av hyran för befintliga lokaler.

Enligt vad utskottet inhämtat från byggnadsstyrelsen är det fullt möjligt att göra en motsvarande redovisning per högskoleenhet, av tidsmässiga skäl i form av en komplettering till UHÄ:s anslagsframställning. Byggnadsstyrelsen räknar med att kunna lämna dessa kom-

pletterande uppgifter hösten 1990 i så god tid att den av utskottet begärda fullständiga redovisningen i budgetpropositionen skall kunna lämnas fr.o.m. år 1991.

Utskottet konstaterar vidare att den av föregående riksmöte beslutade förändringen att varje högskoleenhet skulle tilldelas ett eget anslag för lokalkostnader fr.o.m. budgetåret 1990/91 (prop. 1988/89:65, bet. UbU9, rskr. 148) enligt budgetpropositionen kommer att vara genomförd senast fr.o.m. budgetåret 1993/94, dvs. då övriga anslagsförändringar för högskolan skall göras.

Utskottet tillstyrker slutligen regeringens förslag att riksdagen till Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 760 445 000 kr.

4. Vissa tandvårdskostnader

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen till Vissa tandvårdskostnader för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 59 441 000 kr.

5. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.

Allmänt

Under detta anslag anvisas medel för verksamhet inom högskoleområdet för vilken medel inte ställs till förfogande under annat anslag. Bl.a. föreslås riksdagen anvisa medel till UHÄ:s disposition för internationalisering av högskoleutbildningen och för administrativt utvecklingsarbete i högskolan samt för ett grundutbildningsråd (se s. 11 i detta betänkande). Under anslaget föreslås även bidrag till Svenska institutet dels för uppbyggnaden av ett informations- och dokumentationscentrum i syfte att främja utbytet mellan Sverige och andra länder på högskole- och gymnasienivå, dels för vissa insatser inom undervisning för internationell förståelse m.m.

Internationaliseringsåtgärder

I propositionen har föredragande statsrådet beräknat medel för Sveriges deltagande i EG:s utbildningsprogram COMETT. Innevarande år har 5 milj.kr. anslagits för detta ändamål under den anslagspost som står till regeringens disposition (prop. 1988/89:150 bil. 7, bet. UbU32, rskr. 330). Årskostnaderna för Sveriges deltagande beräknas nu till ca 10 milj.kr. I propositionen föreslås att dessa kostnader skall belasta de internationaliseringsmedel som står till UHÄ:s disposition. Dessa föreslås därför öka med 5 307 000 kr.

I sex motioner berörs frågor om *resurser för ökat studerandeutbyte*. I motionerna 1989/90:Ub715 (m, fp, c, mp) och 1989/90:Ub617 (m) yrkande 11 påpekas att den i propositionen föreslagna finansieringen av COMETT-programmet kommer att ske på bekostnad av övrigt studerandeutbyte som UHÄ tagit initiativ till och som finansieras med det tillskott om 5 milj.kr. som utbildningsutskottet förordade under

föregående riksmöte. I den sistnämnda motionen påpekas också att det inför kommande förhandlingar om svenskt deltagande i EG:s ERASMUS-program är angeläget att ytterligare öka resurserna för studerandeutbyte i stället för att begränsa dem. För att uppfylla dessa båda syften föreslår samma motionärer i motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 37 att 10 milj.kr. utöver regeringens förslag bör anvisas för internationaliseringsåtgärder. Ytterligare 3 milj.kr. föreslås i motion 1989/90:Ub758 (c) yrkande 5 för i första hand ökat studerandeutbyte. Slutligen berörs i två motioner enskilda utbildningars behov av resurser för internationalisering. I motion 1989/90:Ub671 (c) beräknas merkostnaden för en termin utomlands för samtliga studerande på den internationella ekonomlinjen uppgå till 2 250 000 kr. Denna kostnad bör enligt motionärerna belasta UHÄ:s medel för internationalisering. Inga preciserade belopp nämns i motion 1989/90:Ub668 (s) som gäller konstfackskolans behov av stöd för sitt internationaliseringsarbete. Motionärerna hävdar bara att resurserna är för små för att förverkliga konstfackskolans internationella program.

Utskottet vill inledningsvis erinra om riksdagens beslut under föregående riksmöte att anslå 5 milj.kr. till ökat studerandeutbyte med länder såväl inom som utanför EG (bet. 1988/89:UbU18 s. 20, rskr. 194). Utskottet delar de motionärers uppfattning som hävdar att dessa resurser som tillfördes UHÄ:s internationaliseringsmedel så sent som innevarande budgetår inte skall tas i anspråk för att täcka de ökande kostnaderna för COMETT-programmet.

Utskottet anser därför med tillstyrkan av motion 1989/90:Ub715 delvis samt med anledning av motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 11, 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 37 att 5 milj.kr. utöver regeringens förslag skall tillföras de medel som står till UHÄ:s disposition för att möjliggöra ett fortsatt studerandeutbyte med länder såväl inom som utanför EG.

Vad gäller motionsyrkandena om internationella ekonomlinjen resp. konstfackskolan konstaterar utskottet att medlen för internationaliseringsåtgärder under detta anslag står till UHÄ:s disposition. Dessa medel fördelas av UHÄ efter ansökan från resp. högskoleenhet, och det är således inte riksdagens sak att avgöra vilka utbildningar eller enheter som skall erhålla bidrag. Utskottet vill också erinra om det uttalande som förutvarande statsrådet gjorde i 1989 års budgetproposition att högskoleenheterna själva inom sina medelsramar skall beakta behovet av resurser för internationalisering och att de förstärkningar av vissa sektorsanslag som då föreslogs, framför allt inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena, bl.a. skulle utnyttjas för en ökad internationalisering (prop. 1988/89:100 bil. 10 s. 178). Med hänvisning till vad utskottet anfört avstyrks motionerna 1989/90:Ub668 och 1989/90:Ub671.

Vad utskottet anfört om ytterligare medel för studerandeutbyte m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förutsättningarna för ett internationellt studerandeutbyte berörs i motion 1989/90:Ub617 (m) yrkande 10. I motionen hävdas att den högre

utbildningen måste hålla en så hög kvalitet att behörighetsregler, tillträdesregler, examinationsformer och kompetensnormer inte utgör hinder för internationellt studerandeutbyte. Motionärerna begär ett uttalande om att en anpassning måste göras av den svenska högre utbildningen till internationella förhållanden på en rad angivna områden.

Utskottet anser för sin del att svensk högskoleutbildning i de flesta fall håller god internationell klass och att denna uppfattning i princip också delas utomlands. Även om vissa utbildningar formellt sett har kortare utbildningstid än motsvarande utbildningar i andra länder har t.ex. UHÄ:s diskussioner med västtyska utbildningsmyndigheter visat att de ändå accepteras som likvärdiga. Ett ömsesidigt accepterande av utbildningarna är som motionärerna påpekar grunden för att ett studerandeutbyte skall fungera. Utskottet vill slutligen framhålla att det självfallet kan finnas svenska utbildningar som skulle behöva förlängas på grund av stoffträngsel m.m., men detta får nog övervägas i varje enskilt fall och inte på grundval av generella uttalanden av den karaktär som motionärerna efterlyser. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub617 yrkande 10.

I motion 1989/90:Ub724 (vpk) begärs *ytterligare medel för internationaliseringsåtgärder i övrigt*. Således begärs i motionen att 2 milj.kr. skall anvisas till en fond för översättning av vetenskaplig litteratur på främmande språk till engelska för att på så sätt göra den tillgänglig för studerande och forskare dels i Sverige, dels i andra länder (yrkande 4). Vidare begärs att 1 milj.kr. skall anvisas till en bred alleuropeisk konferens om utbildningsfrågor i Sverige (yrkande 5).

Utskottet, som delar motionärernas oro över svårigheterna för studerande och forskare att tillgodogöra sig litteratur på andra främmande språk än engelska, bedömer inte att den föreslagna fonden är en realistisk lösning på problemet. Vidare bör frågor om medel till konferenser beredas i vanlig ordning på myndighets- och regeringsnivå. Med hänvisning till vad utskottet anført föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis.

Administrativa ändamål

I motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 36 begärs att de medel som UHÄ disponerar under anslaget för administrativa ändamål skall minskas dels med 1 milj.kr. till det studieadministrativa systemet LADOK, dels med 11 milj.kr. för utveckling av datorsystem för central antagning.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub825 yrkande 36 med motiveringen att de medel som motionärerna inte anser skall anvisas är en direkt konsekvens av tidigare riksdagsbeslut, dels ett beslut om ett nytt studiedokumentationssystem LADOK våren 1985, dels ett beslut våren 1988 om nya tillträdesregler till högskolan. Utskottet vill dessutom framhålla att beloppet för utveckling av datorsystem för antagning dels är ett engångsbelopp, dels avser datorbaserade system för såväl lokal (6 milj.kr.) som central antagning (5 milj.kr.).

I budgetpropositionen beräknas anslaget till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. till 117 060 000 kr.

Utskottet har tidigare i detta betänkande (s. 11) behandlat frågan om inrättande av ett grundutbildningsråd knutet till UHÄ. I motionerna 1989/90:Ub758 (c) yrkande 8 och 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 4 tas de anslagsmässiga konsekvenserna för nu aktuellt anslag upp av resp. motionärer. I båda fallen föreslås en minskning av anslaget med 5 800 000 kr. I motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 38 föreslås med hänvisning till förslag om ökade resurser till internationalisering och minskade resurser för administrativa ändamål att riksdagen anvisar ett reservationsanslag på 115 060 000 kr.

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört om ett grundutbildningsråd och om ytterligare 5 milj.kr. för ökat studerandeutbyte föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub715 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 8 och 1989/90:Ub803 yrkande 4 till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på (117 060 000 kr. + 5 000 000 kr. =) 122 060 000 kr.

Svenskt stöd till ett svensk-nederländskt ordboksprojekt

Under utbildningsutskottets studieresa till vissa EG-länder hösten 1989 presenterades ett svensk-nederländskt ordboksprojekt vid utskottets besök vid universitetet i Groningen. En pilotstudie av möjligheterna att förverkliga en nederländsk-svensk/svensk-nederländsk ordbok hade just slutförts vid skandinaviska institutionen med finansiellt stöd från både det nederländska ministeriet för vetenskap och undervisning och det svenska utbildningsdepartementet. Pilotstudien hade tillkommit som ett resultat av överläggningar om de kulturella relationerna mellan Nederländerna och Sverige i Stockholm i november 1988.

I studien konstaterades inledningsvis att det numera inte finns någon större nederländsk-svensk/svensk-nederländsk ordbok. Den senast aktuella större ordboken utkom år 1953 och är starkt föråldrad. Den är även slutsåld sedan ett antal år. Två mindre ordböcker finns att tillgå i handeln, men dessa har ett litet omfång och ger bara ringa eller ingen information om ordens användning och om grammatik. Översättningar måste i dag göras via ett tredje språk, t.ex. engelska, vilket både är omständligt och lätt leder till översättningsfel.

I pilotstudien kartlades marknaden för en eventuell ordbok. Ordboken borde kunna säljas i fyra länder, nämligen i Nederländerna, Belgien, Sverige och Finland, vilka sammanlagt har ca 30 miljoner invånare som använder något av de två språken. Det största intresset för en ordbok torde finnas bland språkstudierande vid de universitet som erbjuder undervisning i svenska resp. nederländska. Behov torde

också finnas inom folkbildningen, bland turister och översättare, inom näringslivet och forskningen samt slutligen hos biblioteken, varav det finns ungefär ett tusen i såväl Nederländerna som Sverige.

Den tänkbara upplagens storlek bedömdes i pilotstudien till ungefär tretusen exemplar. Kostnaderna för såväl tryckning som framtagning av manus torde vara mycket lägre i Nederländerna än i Sverige, vilket ledde till rekommendationen att manus till ordboken skulle tas fram vid skandinaviska institutionen vid universitetet i Groningen.

Det enda egentliga problemet för ordboksprojektet bedömdes i pilotstudien vara finansieringen. Kostnaden för att ta fram manus till ordboken beräknades uppgå till 400 000 nederländska gulden (ca 1,2 milj.kr.). Den erforderliga summan skulle enligt tidplanen kunna delas upp på två budgetår, vilket innebär att det svenska bidraget i så fall skulle uppgå till 100 000 gulden/år (ca 300 000 kr./år).

Det nederländska ministeriet för undervisning och vetenskap har sedermera efter anslagsframställning från universitetet i Groningen beslutat att bidra med hälften av kostnaderna för manusframtagning, dvs. 200 000 gulden. Detta bidrag ges endast under förutsättning att den svenska staten bidrar med motsvarande belopp. Kostnader för tryckning och marknadsföring avses inte ingå i de båda staternas åtaganden utan förutsätts åvila berörda förlag.

Eftersom den föreslagna ordboken är angelägen för det framtida samarbetet och utbytet mellan Nederländerna och Sverige inom högre utbildning, forskning, näringsliv, turism, kultur m.m. föreslår utskottet med utnyttjande av sin initiativrätt att den svenska staten skall lämna ett bidrag motsvarande 200 000 nederländska gulden till ordboksprojektet.

Erforderligt belopp skall utbetalas från den anslagspost som står till regeringens disposition under ifrågavarande anslag. Enligt utskottets mening bör hela summan utbetalas under budgetåret 1990/91.

Vad utskottet anfört om bidrag till det svensk-nederländska ordboksprojektet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Lokalförsörjning m.m.

Fr.o.m. budgetåret 1988/89 redovisas investeringar m.m. för riksdagen i form av en rullande treårsplan. Regeringen har bemyndigande att inom denna treårsplan själv besluta om utförande av byggnadsobjekt, vars kostnader inte överstiger 50 milj.kr. Investeringsplanen, som omfattar samtliga departementens byggnadsobjekt, redovisas under sjunde huvudtiteln i budgetpropositionen (prop. 1989/90:100 bil. 9). Inom ramen för treårsplanen beräknas 15 byggnadsobjekt med en investeringskostnad som överstiger 50 milj.kr. kunna påbörjas under perioden 1990/91—1992/93. Fyra av dessa är avsedda för utbildnings- och forskningsändamål och har samtliga redovisats tidigare för riksdagen.

För den nu aktuella treårsperioden föreslås en planeringsnivå på 1 400 milj.kr. per år i prisläget den 1 januari 1989, vilket beräknas motsvara ett medelsbehov för budgetåret 1990/91 om 1 650 000 000 kr. För innevarande budgetår anvisades 1,1 miljarder kronor. Under

avsnittet Investeringar m.m. (s. 33—37) begär finansministern riksdagens godkännande av treårsplanen för investeringar m.m. och ett bemyndigande att besluta om att byggnadsstyrelsen får ta upp lån i riksgäldskontoret inom en ram av två miljarder kronor för Investeringar m.m.

I bilaga 10 (s. 479—480) till budgetpropositionen bereds riksdagen tillfälle att ta del av den planerade *lokalförsörjningen för högre utbildning och forskning*. Utbildningsministern redogör bl.a. för vissa ytterligare byggnadsobjekt som bedöms kunna påbörjas under treårsperioden, nämligen om- och nybyggnad för lärarutbildningen vid högskolan i Gävle—Sandviken, lokaler för lärarutbildningarna vid högskolan i Kalmar och universitetet i Uppsala samt nybyggnader för högskolorna i Örebro och Luleå.

I propositionen om forskning (prop. 1989/90:90 s. 219—221) förordas därutöver att en nybyggnad för ekologi vid universitetet i Lund och en nybyggnad för matematik och informationsteknologi vid universitetet i Umeå förs upp i investeringsplanen för treårsperioden. Vidare föreslås lokalförbättringar för två marina centra vid universitetet i Stockholm (Askö) och Göteborg (Kristineberg).

I ett antal motioner föreslås att riksdagen skall göra uttalanden beträffande enskilda byggnadsobjekt för högre utbildning och forskning. Motion 1989/90:Ub661 (m, c) avser genetiska institutionen vid universitetet i Lund, medan motionerna 1989/90:Ub584 (m) yrkande 7, 1989/90:Ub630 (s) delvis och 1989/90:Ub725 (c) yrkande 2 gäller etapp II av tillbyggnaden av högskolebyggnaden i Karlstad och motion 1989/90:Ub673 (fp) rör djurlokaler vid Sahlgrenska sjukhuset.

I motion 1989/90:Ub723 (fp) yrkande 1 begärs att en särskild investeringsplan skall upprättas för universitetet i Umeå.

Utskottet vill, liksom tidigare år, hävda principen att den lokalförsörjningsplan som har upprättats gemensamt av byggnadsstyrelsen och UHÄ — och som baserats på de prioriteringar som gjorts av enskilda högskoleenheter — skall följas om inte andra eller nya omständigheter kan anföras. Detta innebär att riksdagen inte bör göra uttalanden om enskilda objekt utan förutsätta att regeringen — inom de ekonomiska ramar som riksdagen anger för investeringar — tar ställning och beviljar medel till enskilda objekt i den ordning som myndigheterna föreslagit och enligt gällande bemyndiganden.

De byggnadsobjekt som nämns i de aktuella motionerna är antingen lägre prioriterade av myndigheterna än de objekt som föreslås påbörjas under den nu aktuella treårsperioden eller har så oklara planeringsförutsättningar att det inte tidsmässigt är möjligt att påbörja byggandet under perioden. Det sistnämnda förhållandet gäller djurlokaler vid Sahlgrenska sjukhuset, där enligt vad utskottet erfarit först nyligen en principöverenskommelse nåtts mellan universitetet och sjukhuset beträffande uppläggning av projektet.

Utskottets principella inställning till den gemensamma lokalförsörjningsplanen för högre utbildning och forskning innebär att investe-

ringsbehoven för universitetet i Umeå måste prövas tillsammans med investeringbehoven för övriga högskoleenheter och inte i särskild ordning.

Med hänvisning till vad utskottet anfört avstyrks således motionerna 1989/90:Ub584 yrkande 7, 1989/90:Ub630 delvis, 1989/90:Ub661, 1989/90:Ub673, 1989/90:Ub723 yrkande 1 och 1989/90:Ub725 yrkande 2.

Utskottet har sammanfattningsvis inga invändningar mot vad som anförs i propositionen om lokalförsörjning m.m. för högre utbildning och forskning.

I motion 1989/90:Ub643 (fp) hävdas att det finns stora brister i statens sätt att sköta sina lokaler, varför möjligheten att låta *universitetet i Göteborg* få ansvara för sina lokaler borde prövas i form av *försöksverksamhet*.

Utskottet vill erinra om att byggnadsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för civila statliga myndigheter i frågor om lokalförsörjning, fastighetsförvaltning och byggproduktion. Denna ordning har valts därför att den bedömts vara effektiv från samhällsekonomiska utgångspunkter. Frågan om byggnadsstyrelsens roll som statlig lokalhållare har varit föremål för ett flertal utredningar under 1980-talet. Utskottet anser att det i avvaktan på erfarenheterna av anslagsomläggningen för högskolan inte är befogat att nu ompröva byggnadsstyrelsens roll, varför motion 1989/90:Ub643 avstyrks.

7. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen till Utrustningsnämnden för universitet och högskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 13 100 000 kr.

Hemställan

Utskottet hemställer

Allmänna frågor

1. beträffande *dimensionering av högskoleutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 3 och 1989/90:Ub758 yrkande 1,

res. 1 (m, fp, c)

2. beträffande *avgifter på ansökningar till högskolan*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 4, 1989/90:Ub721, 1989/90:Ub724 yrkande 1, 1989/90:Ub758 yrkande 6 och 1989/90:Ub803 yrkande 6,

3. beträffande *högskolans linjesystem*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 6, 1989/90:Ub758 yrkande 4 och 1989/90:Ub803 yrkande 5,

res. 2 (m, fp, c)

4. beträffande *vetenskaplig grundkurs*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub724 yrkande 3,

res. 3 (vpk, mp)

5. beträffande *innehållet i enskilda utbildningar*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub813 yrkande 2 och 1989/90:Ub824 delvis,

6. beträffande *ett råd för grundutbildningsfrågor*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 7 och 1989/90:Ub803 yrkande 3,

res. 4 (fp)

7. beträffande *förslag till nytt styr- och anslagssystem*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub617 yrkandena 1 och 9 samt 1989/90:Ub803 yrkande 1,

res. 5 (m, fp)

8. beträffande *resurser och dimensionering för budgetåren 1991/92 och 1992/93, pris- och löneomräkning samt treårsbudget*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. beträffande *överföringar mellan anslag*

att riksdagen bemyndigar regeringen att göra överföringar i enlighet med vad som förordats i proposition 1989/90:100,

10. beträffande *lokalisering av grundutbildning*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ub501 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. beträffande *utbyggd högskoleutbildning i södra delen av Stockholms län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub577, 1989/90:Ub618 yrkande 2, 1989/90:Ub729, 1989/90:Ub821 yrkande 2 och 1989/90:Ub827 yrkande 2,

12. beträffande *inrättande av nya högskoleenheter*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub514, 1989/90:Ub517 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:Ub758 yrkande 3,

res. 6 (c)

13. beträffande *utbildningsutbudet vid de mindre högskolorna*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub541 yrkandena 1 och 2, 1989/90:Ub617 yrkande 8, 1989/90:Ub677 samt 1989/90:Ub759 delvis,

res. 7 (m)

14. beträffande *fortbildning och vidareutbildning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub758 yrkande 2,

15. beträffande *uppdragsutbildning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub732,

16. beträffande *lokala studiecentra*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub501 yrkandena 1 och 2,

17. beträffande *jämställdhet*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub512 delvis, 1989/90:Ub550 och 1989/90:Ub826 yrkande 2,

18. beträffande *vissa antagningsfrågor*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745, 1989/90:Ub803 yrkande 7 och 1989/90:Ub818 yrkande 5,

res. 8 (m)

res. 9 (fp)

19. beträffande *tvåspråkig personal*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub669 yrkande 7,
res. 12 (fp)

20. beträffande *aktiva idrottsutövares möjlighet till studier*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub337 yrkande 1,
res. 13 (c)

21. beträffande *ekonomisk kompensation till studeranderepresen-
tanter*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub534,

Universitets- och högskoleämbetet

22. beträffande *anslaget Universitets- och högskoleämbetet*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 samt med
avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkande 2 och 1989/90:
Ub803 yrkande 2 till *Universitets- och högskoleämbetet* för bud-
getåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 114 139 000 kr.,
res. 14 (fp)
res. 15 (vpk)

23. beträffande *omlokalisering av den centrala antagningsverk-
samheten vid UHÄ*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub605 och 1989/90:
Ub726,

Lokalkostnader m.m. vid högskoleenheterna

24. beträffande *anslaget Lokalkostnader m.m. vid högskoleenhe-
terna*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 till *Lokal-
kostnader m.m. vid högskoleenheterna* för budgetåret 1990/91 an-
visar ett förslagsanslag på 1 760 445 000 kr.,

Vissa tandvårdskostnader

25. beträffande *anslaget Vissa tandvårdskostnader*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 till *Vissa
tandvårdskostnader* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reserva-
tionsanslag på 59 441 000 kr.,

Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.

26. beträffande *ytterligare medel för studerandeutbyte m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub715 delvis, med
anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:
Ub617 yrkande 11, 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:
Ub825 yrkande 37 samt med avslag på motionerna 1989/90:
Ub668 och 1989/90:Ub671 som sin mening ger regeringen till
känna vad utskottet anför,

res. 16 (m)

27. beträffande *försättningsarna för ett internationellt studeran-
deutbyte*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub617 yrkande 10,

28. beträffande *ytterligare medel för internationaliseringsåtgärder i övrigt*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis,

res. 18 (vpk)

29. beträffande *minskade medel för vissa administrativa ändamål*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub825 yrkande 36,

res. 19 (m)

30. beträffande *anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub715 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 8 samt 1989/90:Ub803 yrkande 4 till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 122 060 000 kr.,

res. 20 (m) - villk. 16 och 19

res. 21 (fp) - villk. 4

res. 22 (vpk) - villk. 18

31. beträffande *stöd till ett svensk-nederländskt ordboksprojekt*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Lokalförsörjning m.m.

32. beträffande *lokalförsoörjning m.m. för högre utbildning och forskning*
att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub584 yrkande 7, 1989/90:Ub630 delvis, 1989/90:Ub661, 1989/90:Ub673, 1989/90:Ub723 yrkande 1 och 1989/90:Ub725 yrkande 2 utan erinran lägger proposition 1989/90:100 till handlingarna,

33. beträffande *försöksverksamhet vid universitetet i Göteborg*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub643,

res. 23 (fp)

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

34. beträffande *anslaget Utrustningsnämnden för universitet och högskolor*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 13 100 000 kr.

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Israelsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Björn Samuelson (vpk), Eva Goës (mp), Ewa Hedkvist Petersen (s) och Margitta Edgren (fp).

Reservationer

1. Dimensionering av högskoleutbildning (mom. 1)

Larz Johansson (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c) och Margitta Edgren (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Efterfrågan på högskoleutbildning väntas öka i framtiden. Andelen universitets- och högskoleutbildade är i Sverige internationellt sett relativt liten. Som bl.a. utvisas av UHÄ-rapport 1989:17 riskerar Sverige att få en sjunkande andel högskoleutbildade bland de yrkesverksamma.

Mot bakgrund av den mycket oroande utveckling UHÄ:s beredningsarbete pekar mot anser utskottet det nödvändigt att ställningstaganden till behoven av dimensioneringsökningar i högskolan görs nu. Flera utbildningslinjer i landet är tidsmässigt så omfattande att effekterna på arbetsmarknaden inte uppstår förrän efter fyra, fem år.

Eftersom regeringen bedömer att någon ytterligare behovsredovisning, utöver den UHÄ gjort, inte är nödvändig, bör regeringen snarast återkomma med förslag till sådana dimensioneringsförändringar i grundutbildningen som följer av UHÄ:s analys.

Vad utskottet anfört om dimensionering av högskoleutbildning bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 3 och 1989/90:Ub758 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande dimensionering av högskoleutbildning

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 3 och 1989/90:Ub758 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Högskolans linjesystem (mom. 3)

1989/90:UbU18

Larz Johansson (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Eva Goës (mp) och Margitta Edgren (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet vill" och på s. 11 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Linjesystemet inom högskolan har kommit att ifrågasättas alltmer. Framför allt gäller detta det f.d. filosofiska området där yrkesrollen för flera utbildningar är oklar. Efter den reformering av linjesystemet som gjorts inom det matematisk-naturvetenskapliga området anser utskottet det nu befogat att göra en översyn av linjeutbildningarna inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.

En uppluckring av linjesystemet är enligt utskottet nödvändig. Förutsättningarna för ämnesstudier inom bl.a. humaniora och samhällsvetenskap måste förbättras genom ett ökat utbud av fristående kurser. För att värna om kvaliteten i sådana kurser måste också resurserna per utbildningsplats räknas upp. Ökade insatser för studievägledning måste tillskapas i ett system där ämnesstudier blir ett alternativ till linjeutbildning.

Vad utskottet anfört om högskolans linjesystem bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 6, 1989/90:Ub758 yrkande 4 och 1989/90:Ub803 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *högskolans linjesystem*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 6, 1989/90:Ub758 yrkande 4 och 1989/90:Ub803 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Vetenskaplig grundkurs (mom. 4)

Björn Samuelson (vpk) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Frågan om" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

En konkret åtgärd för att höja studenternas kritiska förmåga och ge distans till en ensidig ämnesutbildning är inrättandet av en vetenskaplig grundkurs i högskolan. En vetenskaplig grundkurs bör exempelvis innehålla sådana moment som vetenskapsteori, vetenskapshistoria, argumentationsanalys och logik. För en vetenskaplig grundkurs talar även behovet av utbildningens internationalisering. För att svenska studenter skall kunna tillgodogöra sig utbildningar utomlands måste de ha grundläggande kunskaper om de i det internationella vetenskaps-samhället gängse teorierna.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att en försöksverksamhet med vetenskaplig grundkurs omfattande 20 poäng prövas.

Försöksverksamheten bör kunna starta läsåret 1991/92 och förläggas till förslagsvis fem högskoleenheter. Särskilda medel bör anslås för försöksverksamheten.

Vad utskottet anfört om vetenskaplig grundkurs bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *vetenskaplig grundkurs*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Ett råd för grundutbildningsfrågor (mom. 6)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "1989/90:Ub803 yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet avvisar förslaget att det vid UHÄ inrättas ett särskilt råd för grundutbildningsfrågor. Utskottet stöder till fullo ambitionen att stimulera den pedagogiska utvecklingen vid universitet och högskolor men anser att regeringen valt fel metod för att uppnå dessa syften.

Utskottet anser att parallellen med forskningen inte är relevant. Forskningsverksamheten styrs främst genom tilldelning av resurser, och när det gäller selektivt forskningsstöd har forskningsråden ett direkt ansvar för prioriteringar och avvägningar. Motsvarande förhållande gäller inte grundutbildningens område.

Vidare anser utskottet att förslaget innebär en återgång till central tilldelning av medel för pedagogiskt utvecklingsarbete, något som medvetet övergavs för ett antal år sedan. Ansvar för att utveckla grundutbildningens kvalitet måste ligga på högskolestyrelser, linjenämnder och institutioner.

Regeringens förslag står dessutom i motsats till strävan mot ökad mål- och resultatstyrning av högskolan. Ett råd med föreslagna uppgifter kan komma i direkt kollision med de utvärderingsambitioner som håller på att ta form. Utskottet menar att goda pedagogiska insatser i stället borde kunna premieras i efterhand.

Vad utskottet anfört om ett råd för grundutbildningsfrågor bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub803 yrkande 3 och med avslag på motion 1989/90:Ub758 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *ett råd för grundutbildningsfrågor*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub803 yrkande 3 och med avslag på motion 1989/90:Ub758 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Förslag till ett nytt styr- och anslagssystem (mom. 7)

1989/90:UbU18

Ann-Cathrine Haglund (m), Birgitta Rydén (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp) och Margitta Edgren (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "yrkande 1 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att de förändringar som följer av riksdagens beslut om ett nytt styr- och anslagssystem i högskolan inte är tillräckligt långtgående. I förhållande till nuvarande system är förändringarna enbart av marginell art.

Utskottet anser att frågan om utformning av det framtida styr- och anslagssystemet bör bli föremål för nya överväganden. Målsättningen härvid skall vara att ytterligare öka universitetens och högskolornas rätt att själva fatta beslut vad gäller planering och genomförande av undervisning, forskning och investeringar i utrustning och lokaler.

Flera centrala myndigheter, förutom UHÄ, har i dag sin verksamhet inriktad mot högskolan. Enligt utskottets mening måste organisationen på nationell nivå anpassas till de omfattande förändringar som ägt rum på lokal nivå under det senaste decenniet. Frågan om vilka centrala högskolemyndigheter som skall finnas och vilka förutsättningar som skall gälla för dem måste också omfattas av den nämnda översynen.

Utskottet föreslår således att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkandena 1 och 9 samt 1989/90:Ub803 yrkande 1 ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett nytt förslag till styr- och anslagssystem för högskolan.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. *beträffande förslag till nytt styr- och anslagssystem*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkandena 1 och 9 samt 1989/90:Ub803 yrkande 1 ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Inrättande av nya högskoleenheter (mom. 12)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "landstingskommunala enheter" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att utbildningsväsendets utformning är av stor betydelse för den regionala utvecklingen. En rättvis fördelning av resurserna kan bidra till att främja den regionala utvecklingen. Olika regioners ekonomiska och sysselsättningsmässiga förutsättningar är starkt beroende av tillgången till utbildning och forskning. Särskilt mot bakgrund av att antalet platser i högskolan måste byggas ut är det enligt utskottet nödvändigt att lokalisera högskoleutbildning till ytterligare orter.

Högskolan i Eskilstuna—Västerås bör delas i två fristående högskoleenheter, och en interimsstyrelse för resp. enhet bör snarast tillsättas.

Högskoleutbildningen i södra delen av Stockholms län bör bli en självständig högskoleenhet. Därutöver bör, enligt utskottets bedömning, högskoleenheter inrättas i Kiruna och Skellefteå. Vad utskottet har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub758 yrkande 3 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub514 samt 1989/90:Ub517 yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *inrättande av nya högskoleenheter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub758 yrkande 3 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub514 samt 1989/90:Ub517 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Utbildningsutbudet vid de mindre högskolorna (mom. 13)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "1989/90:Ub759 delvis" bort ha följande lydelse:

En rad nya högskolor har tillkommit under de senaste två decennierna. Utgångspunkten har varit att de skall bidra till uppbyggnad av teknisk och industriell kompetens och även allmänt höja utbildningsnivån inom sina regioner. Genom att enheterna är små och har en lätthanterlig organisation har kontakter snabbt etablerats med näringsliv och förvaltning. Nya utbildningar har anpassats till lokala krav och förutsättningar.

SVårigheter att rekrytera behöriga lärare, anskaffa erforderlig utrustning m.m. leder enligt utskottet till att de mindre högskoleenheterna måste ha en realistisk ambitionsnivå och ett begränsat utbildningsutbud. Skall kvaliteten upprätthållas måste de mindre enheterna profilera sig så att lokala behov och förutsättningar kan tas till vara och vidareutvecklas. Sådana primärt lokalt inriktade utbildningar kan, förutsatt att kvaliteten är tillräckligt hög, också bli riksrekryterande.

Utlokalisering av utbildning är ett sätt att möta lokala utbildningsbehov. En utlokalisering av högre utbildning är emellertid enligt utskottets mening inte skäl nog för att inrätta nya högskoleenheter.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:617 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub541 yrkandena 1 och 2, 1989/90:Ub677 samt 1989/90:Ub759 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *utbildningsutbudet vid de mindre högskolorna*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub617 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub541 yrkandena 1 och 2, 1989/90:Ub677 samt 1989/90:Ub759 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är reglerna för antagning till högskolan betingade av det betygssystem som tillämpas inom skolan. I översynen av betygssystemet måste detta beaktas.

Utskottet anser vidare att de nuvarande betygen från gymnasieskolan inte skall anses som definitiva. Genom komplettering skall det vara möjligt att förbättra betygen.

Utskottet föreslår också att försöksverksamhet bör påbörjas med viktning av betyg från gymnasieskolan i samband med ansökan till de längre tekniska utbildningarna i högskolan.

Försöksverksamhet med förändrade antagningsregler bör enligt utskottets mening också prövas inom vårdutbildningarna så att hänsyn tas till de sökandes lämplighet för yrkesutbildningen.

Utskottet anser att den allmänna behörigheten vid antagning till högskolan bör skärpas till att gälla genomgången treårig gymnasielinje.

Utskottet anser det vidare angeläget att tillträdesreglerna till högskolan ändras så att olägenheterna med taktiska val i gymnasieskolan undanröjs. Reglerna måste utgå från de sökandes faktiska kunskaper. Behörighetsreglerna skall enligt utskottet garantera att de som antas har tillräckliga förkunskaper för att klara av studierna.

En åtgärd som utskottet finner angelägen är att skärpa förkunskapskraven i språk till vissa utbildningar. Förutom kunskaper i engelska är det önskvärt att studerande som söker till exempelvis civilingenjörsutbildningen, naturvetarlinjen, ekonomlinjen och läkarlinjen också har kunskaper i franska eller tyska. Detta bör anges i utbildningsplanen. Sådan särskild språkkunskap bör ge extra meritpoäng vid ansökan till högskolan.

Konsumentekonomisk utbildning bedrivs bl.a. vid lanthushållsskolorna. Utskottet finner det angeläget att det till vårdutbildningar och förskolläraryrket rekryteras studerande med både teoretiska och praktiska kunskaper i kostfrågor. För sökande till sådana högskoleutbildningar bör enligt utskottets mening genomgången konsumentteknisk utbildning vid lanthushållsskola ge extra meritpoäng.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 18 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

18. beträffande *vissa antagningsfrågor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 samt

med avslag på motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:UbU18

9. Vissa antagningsfrågor (mom. 18)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är reglerna för antagning till högskolan betingade av det betygssystem som tillämpas inom skolan. I översynen av betygssystemet måste detta beaktas.

Utskottet anser vidare att de nuvarande betygen från gymnasieskolan inte skall anses som definitiva. Genom komplettering skall det vara möjligt att förbättra betygen.

Utskottet föreslår också att försöksverksamhet bör påbörjas med viktning av betyg från gymnasieskolan i samband med ansökan till de längre tekniska utbildningarna i högskolan.

Försöksverksamhet med förändrade antagningsregler bör enligt utskottets mening också prövas inom vårdutbildningarna så att hänsyn tas till de sökandes lämplighet för yrkesuppgiften.

Avslutningsvis anser utskottet att den allmänna behörigheten vid antagning till högskolan bör skärpas till att gälla genomgången treårig gymnasielinje.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna.

dels att moment 18 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

18. beträffande *vissa antagningsfrågor m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Vissa antagningsfrågor (mom. 18)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Konsumentekonomisk utbildning bedrivs bl.a. vid lanthushållsskolorna. Utskottet finner det angeläget att det till vårdutbildningar och förskollärarytbildningen rekryteras studerande med både teoretiska

och praktiska kunskaper i kostfrågor. För sökande till sådana högskoleutbildningar bör enligt utskottets mening genomgången konsumentekonomisk utbildning vid lantushållsskola ge extra meritpoäng.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub535 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745, 1989/90:Ub803 yrkande 7 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 18 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

18. beträffande *vissa antagningsfrågor*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub535 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub669 yrkande 1, 1989/90:Ub745, 1989/90:Ub803 yrkande 7 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Vissa antagningsfrågor (mom. 18)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Försöksverksamhet med förändrade antagningsregler bör enligt utskottets mening prövas inom vårdutbildningarna så att hänsyn tas till de sökandes lämplighet för yrkesutbildningen.

Utskottet anser att vid antagning till vårdutbildningar — förutom formella meriter — hänsyn skall tas till de sökandes människointresse, deras sätt att kommunicera och förmåga att leva sig in i andras situationer. Detta förutsätter praktik före utbildningen.

Den första delen av utbildningen bör vara gemensam för de olika linjerna, och denna del bör vara tvärvetenskapligt upplagd. Ämnen som vårdetik, döden, människor i kris och samtalsteknik skall ingå i utbildningen och ständigt tas upp i fortbildning.

Enligt utskottets mening bör vid ansökan till högskoleutbildning förkunskapskraven i språk skäppas vad gäller vissa utbildningar. Förutom kunskaper i engelska är det önskvärt att studerande som söker till exempelvis civilingenjörsutbildningen, naturvetarlinjen, ekonomlinjen och läkarlinjen också har kunskaper i franska eller tyska. Sådan särskild språkkunskap bör ge extra meritpoäng vid ansökan till högskolan.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

I övrigt anser utskottet att tillträdesreglerna inte skall ändras, varför motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 avstyrks.

dels att moment 18 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:UbU18

18. beträffande *vissa antagningsfrågor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub669 yrkande 1 och 1989/90:Ub818 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub535 yrkande 1, 1989/90:Ub617 yrkande 5, 1989/90:Ub745 och 1989/90:Ub803 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Tvåspråkig personal (mom. 19)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 18 slutar med "yrkande 7 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det vore av stort värde om det inom vårdirkerna i större utsträckning än vad som nu är fallet fanns tillgång till tvåspråkig personal. Enligt utskottets uppfattning är det inte acceptabelt att det, samtidigt som det råder brist på personal i hälso- och sjukvården, finns flyktingar och invandrare med vårdutbildning som är arbetslösa eller som väntar på att få en svensk fortbildning. Åtgärder måste vidtas för att förbättra möjligheterna till utbildning för dessa grupper så att tillgången på tvåspråkig personal inom vården ökar. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub669 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 19 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

19. beträffande *tvåspråkig personal*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub669 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Aktiva idrottsutövares möjlighet till studier (mom. 20)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det angeläget att underlätta för aktiva idrottsutövare att bedriva studier såväl på gymnasie- som högskolenivå. Goda studiemöjligheter bör finnas i samtliga skolor och inte endast vid idrottsgymnasier och vissa högskolor. Genom att underlätta möjligheterna till studier på idrottsutövarnas hemorter kan fler skaffa sig utbildning parallellt med aktiv idrottsutövning. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub337 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *aktiva idrottsutövares möjlighet till studier*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub337 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Anslaget Universitets- och högskoleämbetet (mom. 22)

1989/90:UbU18

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet vill" och på s. 19 slutar med "114 139 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att det är angeläget att minska byråkratin och detaljstyrningen inom högskolan, dels för att ge högskoleenheterna större frihet, dels för att frigöra resurser till utbildnings- och forskningsändamål. Utskottet tillstyrker därför de förslag om minskning av UHÅ:s förvaltningskostnader med 2 milj.kr. samt kostnaderna för den centrala antagningen som framförs i motion 1989/90:Ub803 yrkande 2.

När det — — — (=utskottet) — — — centrala myndigheten.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub803 yrkande 2 och med avslag på motion 1989/90:Ub724 yrkande 2 till Universitets- och högskoleämbetet för budgetåret 1990/91 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag minskat förslagsanslag på (114 139 000 kr. — 5 720 000 kr. =) 108 419 000 kr.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *anslaget Universitets- och högskoleämbetet* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub803 yrkande 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub724 yrkande 2 till *Universitets- och högskoleämbetet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 108 419 000 kr.,

15. Anslaget Universitets- och högskoleämbetet (mom. 22)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "När det" och på s. 19 slutar med "114 139 000 kr." bort ha följande lydelse:

När det gäller förslaget om ytterligare resurser för studievägledning delar utskottet motionärernas uppfattning att studievägledning är ett bra sätt att nå nya grupper av studerande i syfte att dels öka rekryteringen totalt till högskolan, dels motverka den ökande sociala snedrekryteringen och dels slutligen motverka traditionellt könsmässiga studieval. Utskottet tillstyrker således förslaget i motionen att ställa 10 milj.kr. till UHÅ:s disposition för studievägledning inom högskolan.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 2 och med avslag på motion 1989/90:Ub803 yrkande 2 till Universitets- och hög-

skoleämbetet för budgetåret 1990/91 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag ökat förslagsanslag på (114 139 000 kr. + 10 000 000 kr. =) 124 139 000 kr.

1989/90:UbU18

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *anslaget Universitets- och högskoleämbetet*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub803 yrkande 2 till *Universitets- och högskoleämbetet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 124 139 000 kr.,

16. Ytterligare medel för studerandeutbyte m.m. (mom. 26)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydler och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "utanför EG" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser emellertid att det i hög grad är motiverat att inför förestående förhandlingar om deltagande i ERASMUS-programmet ytterligare öka möjligheterna till studerandeutbyte. Därigenom underlättas för svenska universitet och högskolor att successivt utveckla kontakter såväl inom som utanför EG-länderna. Utskottet anser i likhet med motionärerna att medlen för internationalisering bör fördelas av UHÄ i samverkan med den akademiska rektorskonferensen. Utskottet anser således med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 11, 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 37 samt med anledning av motion 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis att 10 milj.kr. utöver regeringens förslag skall tillföras de medel som står till UHÄ:s disposition för att möjliggöra ett vidgat studerandeutbyte med länder såväl inom som utanför EG. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 26 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

26. beträffande *ytterligare medel för studerandeutbyte m.m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub617 yrkande 11, 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 37, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motion 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och med avslag på motionerna 1989/90:Ub668 samt 1989/90:Ub671 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Förutsättningarna för ett internationellt studerandeutbyte (mom. 27)

1989/90:UbU18

Ann-Cathrine Haglund (m), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp) och Margitta Edgren (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "1989/90:Ub617 yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att svensk högskoleutbildning håller god internationell klass så att den accepteras som likvärdig utomlands. Ett ömsesidigt accepterande av utbildningarna är som motionärerna påpekar grunden för att ett studerandeutbyte skall fungera. Utskottet anser det därför angeläget att så snart som möjligt undanröja de hinder som finns för att ett brett studerandeutbyte skall komma till stånd. Sådana hinder kan bero på utbildningarnas längd, innehåll och uppläggning, men även på utformningen av behörighets- och urvalsregler. Vad utskottet anfört om anpassning av den högre utbildningen till internationella förhållanden bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub617 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. *beträffande förutsättningarna för ett internationellt studerandeutbyte*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub617 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Ytterligare medel för internationaliseringsåtgärder i övrigt (mom. 28)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "båda delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas oro över svårigheterna för studerande och forskare att tillgodogöra sig litteratur på andra främmande språk än engelska och tillstyrker därför att 2 milj.kr. anvisas till den föreslagna fonden för översättning av vetenskaplig litteratur. Utskottet tillstyrker också motionärernas förslag att anvisa 1 milj.kr. till en bred alleuropeisk konferens om utbildning i Sverige. Vad utskottet anfört om ytterligare medel för internationaliseringsåtgärder bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 28 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

28. *beträffande ytterligare medel för internationaliseringsåtgärder i övrigt*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Minskade medel för vissa administrativa ändamål (mom. 29)

1989/90:UbU18

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "(5 milj.kr.)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att avbyråkratisera högskolan. Detta kan bl.a. åstadkommas genom en ändring och förenkling av antagningssystemet. Utskottet anser därför inte att några medel skall anvisas till utveckling av datorsystem för antagningen och inte heller att ytterligare medel skall anslås för ökade driftskostnader av det studieadministrativa systemet LADOK. Vad utskottet anfört om minskade medel om sammanlagt 12 milj.kr. för vissa administrativa ändamål bör riksdagen med bifall till motion 1989/90: Ub825 yrkande 36 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 29 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

29. beträffande *minskade medel för vissa administrativa ändamål*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. (mom. 30)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 16 och 19

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "122 060 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört under detta anslag, bl.a. ytterligare 10 milj.kr. för ökat studerandeutbyte och 12 milj.kr. mindre för vissa administrativa ändamål, och vad som tidigare anförts i detta betänkande om grundutbildningsrådet föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90: Ub825 yrkande 38, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motion 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 samt 5, båda delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 8 och 1989/90:Ub803 yrkande 4 till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på (117 060 000 kr. + 10 000 000 kr. — 12 000 000 kr. =) 115 060 000 kr.

dels att moment 30 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

30. beträffande *anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motion 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 samt 5, båda delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 8 och 1989/90:Ub803 yrkande 4 till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 115 060 000 kr.,

21. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. (mom. 30)

Under förutsättning av bifall till reservation 4

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "122 060 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört om ett grundutbildningsråd och om ytterligare 5 milj.kr. för ökat studerandeutbyte föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90:Ub803 yrkande 4, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, samt 1989/90:Ub758 yrkande 8 till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på (117 060 000 kr. + 5 000 000 kr. — 5 800 000 kr. =) 116 260 000 kr.

dels att moment 30 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

30. beträffande *anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis och 1989/90:Ub803 yrkande 4, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, samt 1989/90:Ub758 yrkande 8 till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 116 260 000 kr.,

22. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. (mom. 30)

Under förutsättning av bifall till reservation 18

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "122 060 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört om ett grundutbildningsråd samt om ytterligare 5 milj.kr. för ökat studerandeutbyte och 3 milj.kr. till övriga internationaliseringsåtgärder föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis samt 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 8 och 1989/90:Ub803 yrkande 4 till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på (117 060 000 kr. + 5 000 000 kr. + 3 000 000 kr. =) 125 060 000 kr.

dels att moment 30 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

30. beträffande *anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub715 delvis samt 1989/90:Ub724 yrkandena 4 och 5, båda delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 5 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 38 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub758 yrkande 8 och 1989/90:Ub803 yrkande 4 till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 125 060 000 kr.,

23. Försöksverksamhet vid universitetet i Göteborg (mom. 33)

Carl-Johan Wilson och Margitta Edgren (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "1989/90:Ub643 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som redovisas i motionen att det finns brister i statens sätt att sköta fastighetsfrågor. Det bekräftas inte minst av en studie som gjorts av riksrevisionsverket. Att byggnadsstyrelsen har ansvar för högskolans lokaler medför i många fall onödig byråkrati och försvårar skötseln av fastigheterna.

Enligt utskottets mening är det önskvärt att ansvaret för lokalfrågorna läggs på resp. högskola. Utskottet anser därför att det vore värdefullt att pröva detta i form av den försöksverksamhet som motionärerna föreslår. Vad utskottet anfört om försöksverksamhet vid universitetet i Göteborg bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub643 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 33 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

33. beträffande *försöksverksamhet vid universitetet i Göteborg* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub643 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1. Högskolans linjesystem (mom. 3)

Björn Samuelson (vpk) anför:

Vpk har i andra sammanhang föreslagit ökade anslag till både studie-
vägledning inom högskolan och det s.k. LIF-anslaget. Vi anser att detta
är en riktig väg att möta efterfrågan av mer "fria studier" vad gäller
högskoleutbildning. Detta utesluter självfallet inte en framtida pröv-
ning av nuvarande linjesystem.

2. Ekonomisk kompensation till studeranderepresentanter (mom. 21)

Björn Samuelson (vpk) anför:

I de flesta av högskolans beslutande organ, såsom högskolestyrelse,
linje- och fakultetsnämnd och institutionsstyrelse, är de studerande
representerade. Det är värdefullt att de studerande härigenom fått
formellt inflytande över sin utbildning. Den tid de studerande avsätter
för att medverka i beslutande organ inkräktar emellertid på den tid
som egentligen är avsedd för studier och som huvudsakligen finansie-
ras med studielån. Kravet på att studeranderepresentanterna för sina
uppdrag skall kunna erhålla arvode är därför berättigat. Att studeran-
derepresentanterna i högskolestyrelsen numera får ekonomisk kom-
pensation är tillfredsställande. Jag utgår dock från att arvoderingen
genom lokala beslut utsträcks även till studeranderepresentanter i
övriga beslutande högskoleorgan.

